

ASES
ACADEMY OF SCIENTIFIC AND
EDUCATIONAL STUDIES

ORIENTAL
UNIVERSITETI

ASES XI. INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

28 -30 November 2025, Uzbekistan

CONGRESS BOOK

EDITOR: Prof Dr.QODIROV GAYRAT

ISBN: 978-625-92930-0-4

Ases XI. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi

**28-30 KASIM 2025
Jizzax, UZBEKISTAN**

EDITOR

Prof. Dr. QODIROV GAYRAT

COPYRIGHT © 2025

BY ASES CONGRESS ORGANIZATION

PUBLISHING COMPANY LIMITED

ALL RIGHTS RESERVED. NO PART OF THIS PUBLICATION MAY BE REPRODUCED, DISTRIBUTED OR TRANSMITTED IN ANY FORM OR BY ANY MEANS, INCLUDING PHOTOCOPYING, RECORDING OR OTHER ELECTRONIC OR MECHANICAL METHODS, WITHOUT THE PRIOR WRITTEN PERMISSION OF THE PUBLISHER, EXCEPT IN THE CASE OF BRIEF QUOTATIONS EMBODIED IN CRITICAL REVIEWS AND CERTAIN OTHER NONCOMMERCIAL USES PERMITTED BY COPYRIGHT LAW. ASES CONGRESS ORGANIZATION PUBLISHING® IT IS RESPONSIBILITY OF THE AUTHOR TO ABIDE BY THE PUBLISHING ETHICS RULES.

ASES PUBLICATIONS – 2025©

LICANCE KEY: 2022/ 63715

25.12.2025

ISBN: 978-625-92930-0-4

ASES XI. INTERNATIONAL CONGRESS OF SOCIAL SCIENCES
November 28-30, 2025 JIZZAX, UZBEKISTAN
CONFERENCE PROGRAM

28.11.2025

FRIDAY / 14:00-16:30 (Türkiye Time)

SESSION: 2 HALL: 9/ MODERATOR

Doç. Alimbayeva Shahlo Tursunovna

AUTHORS	UNIVERSITY/INSTITUTION	TOPIC TITLE
EGAMOVA SHOXIDA DJALILOVNA	Oriental universiteti	ALISHER NAVOIY "SADDI ISKANDARIY" DOSTONIDAGI MAISHIY LEKSIK
EGAMBERDIEVA SHAKHZODA DAMIROVNA	Oriental universiteti	PSYCHOLINGUISTIC MECHANISMS OF INFLUENCE IN ADVERTISING DISCOURSE
Prof. EGAMBERDIEVA FARIDA OKTAMOVNA	Oriental universiteti	NEUROPEDAGOGY AND COGNITIVE ACTIVATION IN MODERN EDUCATION
Alimbayeva Shaxlo Tursunovna	Oriental universiteti	TA'LIMDA INTERAKTIV METODLARDAN FOYDALANISHNING PSIXOLOGIK JIHATLARI
Toshov Muhiddin Jo'rabayevich	Oriental universiteti	THE ROLE OF PARENTS AND SOCIETY IN INCLUSIVE EDUCATION.
Doç. Alimbayeva Shahlo Tursunovna	Oriental universiteti	Alisher Navoiy asarlarida etnopsixologiyaga oid qarashlar talqini
Mamanazarov Uchqun Burxon o'g'li	Oriental universiteti	TA'LIMDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING PSIXOLOGIK JIHATLARI
Egamberdiyeva Yulduz Xamroqul qizi	Oriental universiteti	O'ZBEKISTON MAKTABLARIDA BOSHLANG'ICH SINIF O'QUCHILARIGA TABIIY FANLAR DARSLARINI O'QITISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

Eshonqulov Umurzoq Absamat o'g'li	ON THE SETTLEMENT PATTERNS OF VARIOUS ETHNIC GROUPS ACROSS THE JIZZAKH OASIS (BASED ON THE YUZ)	1091
Lect. Dilbar Turayevna Abdurasulova	O'ZBEKISTON IQTISODIYOTINING RIVOJLANISHIDA JIZZAX ERKIN IQTISODIY HUDUDINING O'RNI	1097
EGAMOVA SHOXIDA DJALILOVNA	ALISHER NAVOIY "SADDI ISKANDARIY" DOSTONIDAGI MAISHIY LEKSIK	1103
EGAMBERDIEVA SHAKHZODA DAMIROVNA	PSYCHOLINGUISTIC MECHANISMS OF INFLUENCE IN ADVERTISING DISCOURSE	1111
Prof.EGAMBERDIEVA FARIDA OKTAMOVNA	NEUROPEDAGOGY AND COGNITIVE ACTIVATION IN MODERN EDUCATION	1119
Alimbayeva Shaxlo Tursunovna	TA'LIMDA INTERAKTIV METODLARDAN FOYDALANISHNING PSIXOLOGIK JIHATLARI	1125
Toshov Muhiddin Jo'rabayevich	THE ROLE OF PARENTS AND SOCIETY IN INCLUSIVE EDUCATION.	1128
Alimbayeva Shahlo Tursunovna	ALISHER NAVOIY ASARLARIDA ETNOPSIKOLOGIYAGA OID QARASHLAR TALQINI	1131
Mamanazarov Uchqun Burxon o'g'li	TA'LIMDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING PSIXOLOGIK JIHATLARI	1135
Egamberdiyeva Yulduz Xamroqul qizi	O'ZBEKISTON MAKTABLARIDA BOSHLANG'ICH SINIF O'QUCHILARIGA TABIIY FANLAR DARSLARINI O'QITISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	1138
Mardanov Maftuna Asatilla qizi	PEDAGOGIK FAOLIYATDA KOMMUNIKATIV KOMPETENTLIKNING O'RNI VA AHAMIYATI	1142
Ungalov Akmal Navro'zovich	TALABALARDA PROFESSIONAL QIZIQISHLAR SHAKLLANISHINING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI	1148
Odilbekov Mansurbek Maxmudjon o'g'li	PSIXOLOGIK USTANOVKALARNING IJTIMOY XUSUSIYATLARINI TIZIMLI TAHLILI	1152
Миршод Жабборов	ОТА-ОНАЛАР ТАРБИЯ УСУЛЛАРИ ВА УЛАРНИНГ ЎСМИРНИНГ ЎЗИНИ ЎЗИ КАДРЛАШИГА ТАЪСИРИ	1156
Komiljon Murotmusaev	SCIENTIFIC AND THEORETICAL FOUNDATIONS OF THE PROBLEM OF SOCIO-PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF LEADERSHIP ACTIVITY	1162
Комилжон Муротмусаев	ЁШ ЛИДЕРЛАР ТАЪЛИМ ФАОЛИЯТИДА ЭМОЦИОНАЛ ИНТЕЛЛЕКТНИНГ РОЛИ	1168
Миршод Жабборов	ОТА-ОНАЛАРНИНГ ЎСМИРЛАР ТАРБИЯСИДА ПСИХОЛОГИК ОМИЛЛАРНИНГ МЕХАНИЗМЛАРИ	1170
Муқаддас Воҳидова	БОШЛАНҒИЧ СИНФЛАРДА ИМЛО ВА ИМЛО САВОДХОНЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ МУАММОСИНИНГ ИЛМИЙ ТАҲЛИЛИ	1172
Муяссар Зокирова Комилжон Муротмусаев	АЁЛЛАРДА ЛИДЕРЛИК ИДЕНТИФИКАЦИЯСИ, МАСЪУЛИЯТ ҲИССИ ВА ҚАРОР ҚАБУЛ ҚИЛИШ ПСИХОЛОГИЯСИ	1178
Муяссар Зокирова Комилжон Муротмусаев	ЛИДЕР АЁЛЛАРДА ҚАРОР ҚАБУЛ ҚИЛИШНИНГ ИЖТИМОЙ ВА ПСИХОЛОГИК ХУСУСИЯТЛАРИ	1184
Неслихан Букай Комилжон Муротмусаев	ЁШ ТЕННИСЧИЛАРДА ЛИДЕРЛИК СИФАТЛАРИНИНГ САМАРАЛИ РИВОЖЛАНИШИГА КЎМАКЛАШУВЧИ ИЖТИМОЙ-ПСИХОЛОГИК ШАРТ-ШАРОИТЛАР	1186
Нодира Умирзоқова	ГЕНДЕР ХУСУСИЯТЛАРИНИНГ МЕХНАТ ФАОЛИЯТИДАГИ ПСИХОЛОГИК МЕХАНИЗМЛАРИ	1194
Неслихан Букай Комилжон Муротмусаев	ЁШ СПОРТЧИ ВА УНИНГ МУРАББИЙИ, ОТА-ОНАСИ ҲАМДА ТЕНГДОШЛАРИ ЎРТАСИДАГИ	1200

O'ZBEKISTON MAKTABLARIDA BOSHLANG'ICH SINIF O'QUCHILARIGA TABIIY FANLAR
DARSLARINI O'QITISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

Egamberdiyeva Yulduz Xamroqul qizi

Oriental Universiteti Uzluksiz ta'lim kafedrasida dotsenti

ORCID 0000-0003-2914-7746

Annotatsiya. Ushbu maqola O'zbekiston maktablarida boshlang'ich sinf o'quvchilariga tabiiy fanlar darslarini o'qitishning o'ziga xos xususiyatlarini o'rganishga bag'ishlanadi. Maqolada tabiiy fanlar darslarining maqsadlari, metodlari va vositalari tahlil qilinadi, O'zbekistonning "Ilk qadam" dasturi va Davlat ta'lim standartlariga asoslangan holda o'qitishning pedagogik va metodik jihatlari yoritiladi. O'zbekistonning geografik, iqlimiy va madaniy xususiyatlari, shuningdek, milliy qadriyatlar dars mazmuniga integratsiyalashuvi alohida e'tibor markazida bo'lib, bolalarda ekologik ong va tabiatga muhabbatni shakllantirishga qaratilgan yondashuvlar ko'rib chiqiladi. Maqolada interaktiv, o'yinli va amaliy metodlarning ahamiyati, shuningdek, mahalliy sharoitlarga moslashgan dars mazmuni tahlil qilinadi. O'zbekiston maktablaridagi amaliy tajribalar va mavjud muammolar ham muhokama qilinib, ta'lim sifatini oshirish bo'yicha tavsiyalar beriladi. Maqola boshlang'ich sinf o'qituvchilari, pedagoglar va ta'lim sohasi mutaxassislari uchun foydali manba sifatida xizmat qiladi.

Kalit so'zlar. Tabiiy fanlar, boshlang'ich ta'lim, O'zbekiston ta'lim tizimi, metodik yondashuv, ekologik ong, ilk qadam dasturi, interaktiv metodlar.

Abstract. This article is dedicated to exploring the distinctive features of teaching natural sciences to primary school students in Uzbekistan's schools. It analyzes the objectives, methods, and tools of natural science lessons, highlighting the pedagogical and methodological aspects based on Uzbekistan's "First Step" curriculum and State Education Standards. Particular attention is given to the integration of Uzbekistan's geographical, climatic, and cultural characteristics, as well as national values, into the lesson content, with a focus on approaches aimed at fostering environmental awareness and a love for nature in children. The article examines the significance of interactive, playful, and practical methods, as well as the adaptation of lesson content to local conditions. Practical experiences and existing challenges in Uzbekistan's schools are also discussed, with recommendations provided to enhance the quality of education. The article serves as a valuable resource for primary school teachers, educators, and specialists in the field of education.

Keywords: natural sciences, primary education, Uzbekistan education system, methodological approach, environmental awareness, First Step curriculum, interactive methods.

O'zbekiston Respublikasida ta'lim tizimi so'nggi yillarda keng ko'lamli islohotlardan o'tmoqda, bu jarayonda boshlang'ich ta'lim alohida ahamiyatga ega. Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlar darslari o'quvchilarda atrof-muhitga qiziqish uyg'otish, tabiat hodisalarini tushunish va ekologik ongni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. O'zbekistonning "Ta'lim to'g'risida"gi

qonuni va Davlat ta'lim standartlariga asoslanib, boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlar o'qitishning o'ziga xos xususiyatlari mavjud bo'lib, ular o'quvchilarning yosh xususiyatlari, pedagogik yondashuvlar va mahalliy sharoitlarga moslashtirilgan. Ushbu maqola boshlang'ich sinf o'quvchilariga tabiiy fanlar darslarini o'qitishning uslubiy va amaliy jihatlarini ko'rib chiqadi, O'zbekiston ta'lim tizimining o'ziga xos xususiyatlariga e'tibor qaratadi.

Tabiiy fanlar darslari boshlang'ich sinf o'quvchilariga tabiatni, uning qonuniyatlarini va insonning tabiat bilan o'zaro ta'sirini tushunishga yordam beradi. O'zbekistonning iqlimiy, geografik va ijtimoiy sharoitlari, shuningdek, milliy ta'lim dasturlari bu jarayonda muhim rol o'ynaydi.

Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlar o'qitishning asosiy maqsadi o'quvchilarda tabiat haqida boshlang'ich tushunchalarni shakllantirish, ularning kuzatish, tahlil qilish va xulosa chiqarish ko'nikmalarini rivojlantirishdir. O'zbekiston Respublikasining "Ilk qadam" va "Davlat ta'lim standartlari"ga asoslanib, tabiiy fanlar darslari quyidagi vazifalarni bajaradi:

1. Tabiat hodisalarini tushunish: O'quvchilarga tabiatning asosiy elementlari (havo, suv, tuproq, o'simliklar, hayvonlar) haqida sodda tushunchalar berish. Masalan, 1-2-sinflarda o'quvchilar fasllar, ob-havo va o'simliklarning o'sish jarayonlari bilan tanishadilar.
2. Ekologik ongni shakllantirish: O'zbekistonning boy tabiiy resurslari, xususan, suv va o'rmonlarni asrash zarurligini o'quvchilarga singdirish.
3. Tadqiqot ko'nikmalarini rivojlantirish: Kuzatish, tajriba o'tkazish va oddiy xulosalar chiqarish orqali ilmiy yondashuv asoslarini o'rgatish.
4. Mahalliy xususiyatlarga e'tibor: O'zbekistonning geografik va iqlimiy sharoitlariga mos ravishda tabiat hodisalarini tushuntirish, masalan, mintaqadagi daryolar, tog'lar va o'simlik turlari haqida ma'lumot berish.

O'zbekiston maktablarida tabiiy fanlar darslarini o'qitishda boshlang'ich sinf o'quvchilarining yosh xususiyatlari hisobga olinadi. 6-10 yoshdagi bolalar uchun darslar vizual, interaktiv va amaliy usullarga asoslanadi. Quyida asosiy metodik xususiyatlar keltiriladi:

Interaktiv va o'yinli metodlar. Boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun tabiiy fanlar darslari o'yin elementlari orqali o'tkaziladi. Masalan, "Fasllar o'yini" yoki "Hayvonlar olami" kabi didaktik o'yinlar orqali bolalar tabiat hodisalarini osonroq o'zlashtiradilar. O'zbekiston maktablarida o'qituvchilar "Ilk qadam" dasturiga asoslangan holda o'yinli mashg'ulotlar tashkil qilishadi, masalan, o'quvchilar tabiatdagi o'zgarishlarni tasvirlash uchun rasmlar chizishadi yoki kichik guruhlarda tabiat hodisalarini muhokama qilishadi.

Kuzatish va tajriba usullari. Kuzatish tabiiy fanlar darslarining asosiy metodlaridan biridir. O'zbekiston maktablarida o'qituvchilar o'quvchilarni maktab hovlisida yoki yaqin atrofda tabiatni kuzatishga jalb qiladilar. Masalan, o'simliklarning o'sish jarayonini kuzatish yoki ob-havo o'zgarishlarini yozib borish kabi mashg'ulotlar o'tkaziladi. Tajribalar ham muhim bo'lib, oddiy tajribalar (masalan, suvning bug'lanishi yoki o'simlik barglarining fotosintez jarayoni) orqali bolalar tabiat qonuniyatlarini tushunadilar.

Mahalliy sharoitlarga moslashuv. O'zbekistonning iqlimiy va geografik xususiyatlari tabiiy fanlar darslarida muhim o'rin tutadi. Masalan, Toshkent viloyati maktablarida o'quvchilarga Chirchiq daryosi, Chimyon tog'lari yoki mahalliy o'simlik turlari (masalan, paxta, gilos) haqida ma'lumot

beriladi. Bu o'quvchilarga o'z muhitlarini yaxshiroq tushunishga yordam beradi va tabiatga mas'uliyatli munosabatni shakllantiradi.

Integratsion yondashuv. Tabiiy fanlar darslari boshqa fanlar, masalan, ona tili, matematika va tasviriy san'at bilan integratsiyalashgan holda o'tiladi. Masalan, o'quvchilar tabiat hodisalari haqida hikoya yozishadi, o'simliklar sonini hisoblashadi yoki tabiat manzaralarini chizishadi. Bu yondashuv O'zbekiston ta'lim tizimida kompetensiyaviy yondashuvning bir qismi sifatida qo'llaniladi.

Tabiiy fanlar darslarida vositalar o'quvchilarning qiziqishini oshirish va o'quv jarayonini samarali qilishda muhim ahamiyatga ega. O'zbekiston maktablarida quyidagi vositalar keng qo'llaniladi:

- Vizual vositalar: Rasmlar, plakatlar, tabiat hodisalarini ko'rsatuvchi videolar. Masalan, 2-sinf o'quvchilariga fasllar o'zgarishi haqidagi animatsion videolar ko'rsatiladi.

- Didaktik materiallar: O'simlik va hayvonlar modellar, tabiat hodisalarini tushuntiruvchi jadvallar. Masalan, o'quvchilar o'simlikning tuzilishini o'rganish uchun plastik modellar yordamida mashg'ulot o'tkazadilar.

- Tabiiy obyektlar: Maktab hovlisidagi o'simliklar, tuproq namunalari yoki suv idishlari tajribalarda ishlatiladi. Bu o'quvchilarga real tabiat bilan ishlash imkonini beradi.

- Raqamli texnologiyalar: O'zbekiston maktablarida so'nggi yillarda planshetlar va interaktiv doskalar qo'llanilmoqda. Masalan, "Kundalik" platformasi orqali tabiiy fanlar bo'yicha interaktiv topshiriqlar beriladi.

O'zbekiston maktablarida tabiiy fanlar o'qitishning bir qator o'ziga xos xususiyatlari mavjud:

Tabiiy fanlar darslari O'zbekistonning milliy qadriyatlariga moslashtirilgan. Masalan, o'quvchilarga o'zbek xalq ertaklari va rivoyatlari orqali tabiatning muhimligi tushuntiriladi. Alisher Navoiyning "Xamsa" asaridagi tabiat tasvirlari yoki mahalliy folklor misollari darslarda ishlatiladi.

O'zbekistonning suv resurslari tanqisligi va Orol dengizi muammosi kabi ekologik masalalar tabiiy fanlar darslarida muhim o'rin tutadi. O'quvchilarga 3-4-sinflarda suvni tejash, o'rmonlarni asrash va chiqindilarni boshqarish bo'yicha oddiy tushunchalar beriladi.

O'zbekistonning turli mintaqalarida tabiiy fanlar darslari mahalliy sharoitlarga moslashtiriladi. Masalan, Farg'ona vodiysidagi maktablarda paxta va meva daraxtlari haqida ko'proq ma'lumot beriladi, Qashqadaryo maktablarida esa cho'l landshaftlari va ulardagi hayvonlar haqida o'qitiladi.

O'zbekiston ta'lim tizimida o'qituvchilarning malakasini oshirishga alohida e'tibor qaratiladi. Tabiiy fanlar o'qituvchilari uchun maxsus treninglar va seminarlar tashkil etiladi, bu esa darslarning sifatini oshiradi. Masalan, "O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi" tomonidan tashkil etilgan kurslarda o'qituvchilar zamonaviy metodlarni o'rganadilar.

O'zbekiston maktablarida tabiiy fanlar darslarini o'qitishda bir qator muvaffaqiyatli amaliy tajribalar mavjud. Masalan, Toshkent shahridagi ba'zi maktablarda "Yashil maktab" loyihasi doirasida o'quvchilar o'simliklar ekish va parvarish qilish bo'yicha mashg'ulotlarda ishtirok etadilar. Shuningdek, viloyatlardagi maktablarda tabiat bog'lari va kichik hayvonot bog'lari tashkil etilgan bo'lib, bu o'quvchilarning tabiat bilan bevosita aloqasini ta'minlaydi.

beriladi. Bu o'quvchilarga o'z muhitlarini yaxshiroq tushunishga yordam beradi va tabiatga mas'uliyatli munosabatni shakllantiradi.

Integratsion yondashuv. Tabiiy fanlar darslari boshqa fanlar, masalan, ona tili, matematika va tasviriy san'at bilan integratsiyalashgan holda o'tiladi. Masalan, o'quvchilar tabiat hodisalari haqida hikoya yozishadi, o'simliklar sonini hisoblashadi yoki tabiat manzaralarini chizishadi. Bu yondashuv O'zbekiston ta'lim tizimida kompetensiyaviy yondashuvning bir qismi sifatida qo'llaniladi.

Tabiiy fanlar darslarida vositalar o'quvchilarning qiziqishini oshirish va o'quv jarayonini samarali qilishda muhim ahamiyatga ega. O'zbekiston maktablarida quyidagi vositalar keng qo'llaniladi:

- Vizual vositalar: Rasmlar, plakatlar, tabiat hodisalarini ko'rsatuvchi videolar. Masalan, 2-sinf o'quvchilariga fasllar o'zgarishi haqidagi animatsion videolar ko'rsatiladi.

- Didaktik materiallar: O'simlik va hayvonlar modellar, tabiat hodisalarini tushuntiruvchi jadvallar. Masalan, o'quvchilar o'simlikning tuzilishini o'rganish uchun plastik modellar yordamida mashg'ulot o'tkazadilar.

- Tabiiy obyektlar: Maktab hovlisidagi o'simliklar, tuproq namunalari yoki suv idishlari tajribalarda ishlatiladi. Bu o'quvchilarga real tabiat bilan ishlash imkonini beradi.

- Raqamli texnologiyalar: O'zbekiston maktablarida so'nggi yillarda planshetlar va interaktiv doskalar qo'llanilmoqda. Masalan, "Kundalik" platformasi orqali tabiiy fanlar bo'yicha interaktiv topshiriqlar beriladi.

O'zbekiston maktablarida tabiiy fanlar o'qitishning bir qator o'ziga xos xususiyatlari mavjud:

Tabiiy fanlar darslari O'zbekistonning milliy qadriyatlariga moslashtirilgan. Masalan, o'quvchilarga o'zbek xalq ertaklari va rivoyatlari orqali tabiatning muhimligi tushuntiriladi. Alisher Navoiyning "Xamsa" asaridagi tabiat tasvirlari yoki mahalliy folklor misollari darslarda ishlatiladi.

O'zbekistonning suv resurslari tanqisligi va Orol dengizi muammosi kabi ekologik masalalar tabiiy fanlar darslarida muhim o'rin tutadi. O'quvchilarga 3-4-sinflarda suvni tejash, o'rmonlarni asrash va chiqindilarni boshqarish bo'yicha oddiy tushunchalar beriladi.

O'zbekistonning turli mintaqalarida tabiiy fanlar darslari mahalliy sharoitlarga moslashtiriladi. Masalan, Farg'ona vodiysidagi maktablarda paxta va meva daraxtlari haqida ko'proq ma'lumot beriladi, Qashqadaryo maktablarida esa cho'l landshaftlari va ulardagi hayvonlar haqida o'qitiladi.

O'zbekiston ta'lim tizimida o'qituvchilarning malakasini oshirishga alohida e'tibor qaratiladi. Tabiiy fanlar o'qituvchilari uchun maxsus treninglar va seminarlar tashkil etiladi, bu esa darslarning sifatini oshiradi. Masalan, "O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi" tomonidan tashkil etilgan kurslarda o'qituvchilar zamonaviy metodlarni o'rganadilar.

O'zbekiston maktablarida tabiiy fanlar darslarini o'qitishda bir qator muvaffaqiyatli amaliy tajribalar mavjud. Masalan, Toshkent shahridagi ba'zi maktablarda "Yashil maktab" loyihasi doirasida o'quvchilar o'simliklar ekish va parvarish qilish bo'yicha mashg'ulotlarda ishtirok etadilar. Shuningdek, viloyatlardagi maktablarda tabiat bog'lari va kichik hayvonot bog'lari tashkil etilgan bo'lib, bu o'quvchilarning tabiat bilan bevosita aloqasini ta'minlaydi.

Biroq, ba'zi muammolar ham mavjud. Resurslarning yetishmasligi, ba'zi qishloq maktablarida tajriba o'tkazish uchun zarur jihozlar va didaktik materiallar yetishmaydi. O'quvchilarning qiziqishini doimiy ushlab turish kerak. Yosh bolalarning e'tiborini uzoq vaqt ushlab turish qiyin bo'lib, bu interaktiv usullarni talab qiladi. O'qituvchilarning malakasi doimiy ravishda oshirib turilishi kerak. Ayrim hollarda o'qituvchilar zamonaviy metodlarni qo'llashda tajribaga ega emaslar.

O'zbekiston maktablarida boshlang'ich sinf o'quvchilariga tabiiy fanlar darslarini o'qitish o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lib, ular o'quvchilarning yosh xususiyatlari, mahalliy sharoitlar va milliy qadriyatlar bilan chambarchas bog'liq. Darslar o'yinli, interaktiv va amaliy metodlarga asoslanadi, bu esa o'quvchilarda tabiatga qiziqish uyg'otadi va ekologik ongini shakllantiradi. O'zbekistonning geografik va iqlimiy xususiyatlari dars mazmunida muhim o'rin tutadi, bu esa o'quvchilarga o'z muhitlarini yaxshiroq tushunish imkonini beradi.

Quyidagi tavsiyalar tabiiy fanlar darslarining samaradorligini oshirishga yordam beradi:

1. Zamonaviy texnologiyalarni joriy etish: Interaktiv doskalar, raqamli platformalar va virtual ekskursiyalarni ko'proq qo'llash.
2. O'qituvchilar uchun treninglar: Tabiiy fanlar o'qituvchilarining malakasini oshirish uchun muntazam seminarlar tashkil etish.
3. Mahalliy loyihalarni rivojlantirish: Har bir mintaqada tabiatni o'rganishga qaratilgan "Yashil maktab" kabi loyihalarni kengaytirish.
4. Resurslarni ta'minlash: Qishloq maktablarida tajriba jihozlari va didaktik materiallarni ko'paytirish.

1141

Tabiiy fanlar darslari O'zbekistonning boshlang'ich ta'lim tizimida muhim o'rin tutib, yosh avlodni tabiatni sevishga va uni asrashga o'rgatadi. Bu jarayon nafaqat ilmiy bilimlarni singdirish, balki ekologik mas'uliyat va milliy qadriyatlar bilan uyg'unlashgan holda kelajak avlodni tarbiyalashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi. (2023). *Davlat ta'lim standartlari: Boshlang'ich ta'lim*. Toshkent, O'zbekiston: Xalq ta'limi vazirligi nashriyoti.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2020). *O'zbekiston Respublikasida ta'lim to'g'risidagi qonun*. Toshkent, O'zbekiston: Qonunchilik palatasi.
3. To'rayeva, Z. M., & Qodirova, G. T. (2022). *Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlar o'qitish metodikasi*. Toshkent: O'zbekiston Milliy universiteti nashriyoti.
4. Karimov, S. A. (2021). *Maktabgacha va boshlang'ich ta'limda ekologik ta'limning zamonaviy yondashuvlari*. O'zbekiston ta'lim jurnali, 15(4), 45–52.
5. Meteoblue. (2025). *O'zbekistonning iqlimiy va geografik xususiyatlari*. <https://www.meteoblue.com>.